

מאמר
וישב יעקב – ה'תשמ"א

מאת
כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור לש"פ וישב, כ"ף כסלו, ה'תשפ"ה

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

לזכות

אבינו הרה"ח ר' יעקב בן חנה

לרגל יום הולדתו השמונים

טו"ב כסלו, ה'תשפ"ה

ולזכות

אמנו מרת שרה בת מרים

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

ולהצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו

בטוב הנראה והנגלה בגשמיות וברוחניות

ולנחת רוח יהודי חסידותי מתוך שמחה וטוב לבב

ולעילוי נשמת

אמו מרת חנה בת ר' משה ע"ה

נפטרה די כסלו, ה'תשפ"ה

ת' ני' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות בנם

הרה"ת ר' יוסף יצחק וזוגתו מרת צלחה חנה

ומשפחתם שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

עמאר

שלוחי כ"ק אדמו"ר בסען אי מארן, צרפת

אנו בירחא תליתאי דהסדר דויעקב הלך לדרכו, הוא ג"כ חדש גמר המשכן ויסוד היכל בית שני כמובא בתנ"ך שגדול הי' כבודו מבית הראשון. ובמילא חדש סגולה הוא לטוב הנראה והנגלה הן ברוחניות והן בגשמיות.

בברכה – המח' לבשו"ט.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ וישב, כ"ף כסלו הבעל"ט, הננו מוציאים לאור (בהוצאה חדשה ומתוקנת) מאמר ד"ה וישב יעקב גר', שנאמר בהתוועדות ש"פ וישב, כ"א כסלו ה'תשמ"א – הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה – מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גר'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ט"ו כסלו, ה'תשפ"ה
שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2024 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5785 • 2024

Printed in the United States of America

בירחא תליתאי: ראה גם (בשנה זו) אג"ק ח"י אגרת ג'עג. ג'צב. ג'קח. ג'קס. תו"מ התוועדויות ח"י"ג (תשט"ו ח"א) ע' 114.

דויעקב הלך לדרכו: ויצא לב, ב. וראה סה"ש תרצ"ו ע' 43. וש"נ. חדש גמר המשכן: ראה פסיקתא רבתי פ"ו (הובא בטווא"ח רסתרפ"ד). יל"ש מלכים רמו קפד בסופו. ובכ"מ.

ויסוד היכל בית שני: בשולי האגרת ציין רבינו: חגי ב, יח. וראה גם תו"מ התוועדויות ח"ד (תשי"ב ח"א) ס"ע 128 ואילך. ובכ"מ. כמובא בתנ"ך שגדול הי' כבודו מבית הראשון: חגי שם, ט.

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

ב

בי"ה. כ"ה מ"ח תשט"ו
ברוקלין

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר משה פנחס שי' הכהן.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מח"י חשוך. ובטח כבר נתקבל המכתב להו"ח הרא"ד
שי' ראזענבלאט הנשלח על כתבתו.

לפלא שמצטער על שלא סילק עד עתה את הגמ"ח במילואו. כי בהדי
כבשי דרחמנא למה לך. ובודאי ירחיב השי"ת גבולם ויסלקו גמ"ח הזה וכן
החובות שלהם הגשמיים בזמן הראוי ובאופן המתאים. ויה"ר מהשי"ת שג"כ
באופן המתאים – החובות הרוחניים.

במ"ש אודות המחאה. הנה מסדרים עתה כמה מכתבים שמסיבות לא
ענו עליהם עד עתה. וזכור לי שביניהם יש גם מכתבו עם המחאה אודותה כותב.
ובודאי ימים אלו יתברר הדבר.

נהייתי ממ"ש אודות המקוה החדשה שהוקמה ברחוב פרעזידענט פנת
יוטיקא, ובעיקר ממה שמוסיף שנעשית בכל ההידורים. וכיון שמסיים
שהמתעסק בזה לקח גמ"ח מכמה מקומות, הרי רצוני להשתתף בזה מאחת
הקופות של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע עכ"פ בתור סמל. וכיון
שזהו מקופת כ"ק מו"ח אדמו"ר בודאי יקוים בזה הנוטל פרוטה מאיוב מתברך.
אחכה לבשו"ט נוספות אודות חותנו הו"ח הר"ד שי' הלוי. והרי נכנסים

ב

מוה"ר משה פנחס שי' הכהן: כ"ק, ברוקלין. אגרות נוספות אליו – לעיל אגרת הקודמת,
ובהנסמן בהערות שם.

הרא"ד שי' ראזענבלאט: ברוקלין. אודותיו ראה "אנציקלופדי' לחכמי גליציה" ח"ו ע' 1135.
"תולדות משפחת ראזענבלאט" (ברוקלין, תשנ"ו). אגרות אליו – אג"ק ח"י אגרת ג'קמה.
אגרת כ"ב אייר תשי"א (נדפסה בקונטרס ל"ג בעומר תשפ"ד). ועוד.

סילק .. הגמ"ח: יצויין כי בא' השנים, כשמהר הנמען לסלק גמ"ח מסויים שלקח מא'
הקופות של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע – הביע רבינו תמיהה על המהירות, באמרו: מה
איכפת לו ("וואָס אַרט אייך") להיות "עבד לזה לאיש מלוה" לכ"ק מו"ח אדמו"ר!?

בהדי כבשי דרחמנא למה לך: ברכות יו"ד, סע"א.

המחאה: הכוונה, כנראה, ל"טשעק" ע"ס פלוני שצירף לא' ממכתביו.

המקוה .. ברחוב פרעזידענט פנת יוטיקא: בביהכנ"ס "בני שלמה זלמן" (פרענקל).

הנוטל פרוטה מאיוב מתברך: ב"ב טו, סע"ב.

חותנו .. הר"ד שי' הלוי: שטאַקאָמער.

תוכן המאמר

בארץ ב"פ – ב' בחי' ארץ, ארץ תתאה וארץ עילאה, מלכות ובינה.
ודוגמתו בתורה – נגלה דתורה ופנימיות התורה.

(ארץ) כנען – שפירושו סוחר, שמפזר כסף וזהב בשביל להרויח יותר
באין ערוך, וכן הוא בירידת הנשמה למטה, שהיא לצורך עלי', שדוקא
עי"ז מגעת לדרגא נעלית יותר מכמו שהיתה קודם ירידתה למטה. וכן
הוא בירידת התורה למטה, שע"ז מתעלית יותר.

נוסף על כללות ענין המסחר, ישנו גם ענין המרמה – כנען בידו מאזני
מרמה, שזהו מצד הענין דנורא עלילה על בני אדם, שישנה הירידה עי"ז
שהנחש ה' ערום, ובא במרמה להחטיא את האדם, ולכן צ"ל ערום
ביראה, בא אחיך במרמה ויקח ברכתך, שע"ז באים לעילוי גדול יותר,
כיתרון האור מן החושך.

בס"ד. ש"פ וישב, כ"א כסלו, ה'תשמ"א

(הנחה בלתי מוגה)

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען¹. וידועים בזה דרושי רבינו הזקן [בעל הגאולה די"ט כסלו שהיתה ביום ג' פ' וישב] בספרו תורה אור², ובנו אדמו"ר האמצעי בארוכה בתורת חיים³, ובתוספת הגהות וביאורים באוה"ת להצ"צ⁴, שבכולם (או ברובם ככולם) ישנו הדיוק שצריך להבין כפל הלשון בארץ בארץ (ב"פ), בארץ מגורי אביו בארץ כנען. וגם צריך להבין מה שבפסוק זה (ובכל התורה) נקראת ארץ ישראל בשם ארץ כנען, והרי כתב⁵ כנען בידו מאזני מרמה, וכבר נאמר (לפני פרשתנו) וחס הוא אבי כנען⁶, ארור כנען עבד עבדים יהי לאחיו⁷. והגם שטעם הדבר בפשטות הוא לפי שהכנעני אז בארץ⁸, שהי' כובש ארץ זו מבני שם, הרי מזה גופא רואים שמצד עצמה היא ארץ בני שם, ולמה נקראת ארץ כנען. וביותר יוקשה בפסוק זה, שכיון שמדבר אודות ישיבת יעקב, שביקש לישב בשלוה⁹, אינו מובן למה נקט דוקא השם ארץ כנען.

(ב) **אך** הענין הוא, דמ"ש כאן ב' פעמים בארץ, הנה הגם שבפשטות קאי על אותה ארץ, מ"מ מובן שב' פעמים ארץ הם ב' בחי' ארץ, וכמ"ש¹⁰ אתהלך לפני הוי' בארצות החיים, ארצות לשון רבים (כמו חיים לשון רבים), שהם ב' בחי' ארץ, ארץ תתאה וארץ עלאה, בחי' מלכות ובחי' בינה, ששתיהן נקראות ארץ, ונקראות ארצות החיים, כי ספירת המלכות מקבלת מבחי' ז"א שנקרא עץ החיים¹¹, וספירת הבינה מקבלת מספירת החכמה שהיא מקור החיים, וכמ"ש¹² החכמה תחי' בעלי, היינו שהחכמה משפיעה חיים בספירת הבינה, בעלי. ומ"מ יש הפרש ביניהם, שספירת המלכות היא בחי' החיצונית והגילוי, לפי

1) פרשתנו לז, א.	8) לך לך יב, ו ובפרש"י.
2) פרשתנו כו, ג ואילך.	9) פרש"י פרשתנו שם, ב. וראה ב"ר פפ"ד, ג.
3) שם קצח, א ואילך.	10) תהלים קטז, ט.
4) שם רנא, ב ואילך. ח"ה תתפח, א ואילך.	11) זח"א רכא, ב.
5) הושע יב, ח.	12) קהלת ז, יב. וראה גם לקו"ת ראה יח, ב.
6) נח ט, יח.	
7) שם, כה.	

הוספה

א

בי"ה, ט' טבת תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר משה פנחס שי' הכהן

שלום וברכה!

מוסג"פ מכי וקבלות להאנשים ששלח את נדבתם, וע"פ הכתוב שגדול המעשה יותר מן העושה, ואם על העושה אמרו"ל שאדם אוכל פירותיהם כו' והקרן קיימת כו' הרי עאכו"כ בנוגע להמעשה, ויהי"ר שבעגלא דידן יראה את הפירות מפעולותיו הטובות, הוא וזוגתו תחי' בבריאות הנכונה ונחת, חסידישן נחת, מבנם זאב יחזקאל שי' מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף.

בפ"ש חותנו הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ וכו' מוה"ר דוד שי' הלוי, ומוסג"פ בשבילו העתק מכתבי הכללי בקשר עם חג החגים י"ט כסלו, אשר בטח אם שהי' בריחוק מקום אבל בקירוב רוח השתתף בזה,

ובברכת הצלחה בתוספת אומץ וכח בפעולותיו הטובות בנר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה זוהי תורת החסידות.

א

מוה"ר משה פנחס שי' הכהן: כ"ץ, ברוקלין. אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"ד אגרת ט'שיז (ס"ע שלג). חל"ב אגרת יביג, ובהנסמן בהערות שם. חל"ג אגרת יב'שפה. לקמן אגרת הבאה ועוד.

וע"פ הכתוב שגדול המעשה יותר מן העושה: ב"ב ט, א.
אמרד"ל שאדם אוכל פירותיהם כו' והקרן קיימת כו': פאה פ"א מ"א.
חותנו . . מוה"ר דוד שי' הלוי: שטאָקאָמער.
מכתבי הכללי בקשר עם חג החגים י"ט כסלו: ראה אג"ק ח"ה אגרת אישכה.
בנר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.
ומאור שבתורה: ראה ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז ובקה"ע שם. איכ"ר פתיחתא ב וכיפה ענף שם. המשך תער"ב ח"ג ע' אישכב.

גודל הירידה באה תכלית העלי, כיתרון האור מן החושך ויתרון החכמה מן הסכלות⁵⁰, ועד"ז בנוגע לחושך כפול ומכופל של הגלות, שדוקא עי"ז באים אל הקשר הכפול והמכופל (כמובא בתניא⁵¹), בבחי' כפלים לתושי⁵².

(ה) **וזהו** וישב יעקב גו', שלאחרי כל הירידות שהיו לפני"ז, עד לסיום הפרשה הקודמת, הוא עשו אבי אדום, אזי באים אל העלי דוישב יעקב, שביקש לישב בשלוח, ועד לשלימות ענין השלוח שתהי' לעת"ל באופן של התיישבות ומנוחה גם מעניני העליות דרצוא ושוב כו'⁵³, כאשר יקויים היעוד⁵⁴ אבוא אל אדוני שעירה, לאחרי שאתנהלה לאטי לרגל המלאכה ולרגל הילדים גו', כדאיתא במדרש⁵⁵ אמר לו עד עכשיו יש לי להעמיד מלך המשיח שכתוב בו⁵⁶ כי ילד יולד לנו, ואז נלך בנערינו ובזקנינו בכנינו ובכנותינו⁵⁷ לקבל פני משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

שיורדת לבי"ע להחיות העולמות, והיא בחי' עלמא דאתגליא. וספירת הבינה היא בחי' הפנימיות וההעלם, עלמא דאתכסיא.

וע"פ מאמר רז"ל¹³ קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא, מוכן, שכשם שיש ב' ארצות בעולם, הנה עד"ז הוא גם בתורה, שיש בה בחי' ארץ התחתונה, ספירת המלכות, שהיא בחי' נגלה דתורה, ובחי' ארץ העליונה, ספירת הבינה, שהיא בחי' פנימיות התורה. דהנה, נגלה דתורה הו"ע פסקי ההלכה שבתושבע"פ, שהם הוראות בהנהגת האדם במעשה בפועל, ע"י מאן מלכי רבנן¹⁴, בדוגמת המלך שענינו הנהגת העם, כמ"ש¹⁵ אשר יצא לפניהם ואשר יבוא לפניהם ואשר יוציאם ואשר יביאם, וכתיב¹⁶ מלך במשפט יעמיד ארץ, שענינו לשפוט את העם וכו', והרי פסקי הדינים להלכה הם ע"י נשמה בגוף בארץ התחתונה דוקא, כמאמר¹⁷ תורה לא בשמים היא, ואין משגיחין בבת קול¹⁷ [דאף ששמיעת הבת קול היא ע"י הנשמה למטה, מ"מ, יש הבדל בין השומע להמשיג, והרי הפס"ד צ"ל דוקא כשמבין בשכלו כו'], ועד שגם בפלוגתא שהיתה במתיבתא דרקייעא אמרו מאן נוכח רבה בר נחמני¹⁸, היינו שהכרעת ההלכה היא דוקא ע"י נשמה בגוף למטה [ואף שאיתא בביאורי הזהר¹⁹ שפסק ההלכה שפסקו התנאים והאמוראים למטה הי' ע"י שראו את הענינים בפנימיותם למעלה, מ"מ, הפס"ד עצמו הי' רק לאחרי שהבינו בעצמם הענין למטה ע"פ נגלה, משא"כ בלאה"כ, שהרי תורה לא בשמים היא]. ועוד ענין בביאור השייכות דארץ התחתונה שבתורה לתושבע"פ, ע"פ מארז"ל²⁰ למה נקרא שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה, שמוזה מוכן שבחי' ארץ היא בחי' הרצון, ולכאורה²¹ שייך גם זה לתושבע"פ, כמבואר בארוכה באגה"ק²² שגילוי רצון העליון למטה הוא דוקא ע"י תורה שבע"פ.

(ג) **וביאור** הענין שארץ התחתונה נקראת ארץ כנען, הנה כנען פירושו סוחר, כפירוש רש"י איש כנעני²³ תגרא, וכן כתיב⁵ כנען

13) זח"ב קסא, סע"א ואילך. קודש ע' רסג ואילך.
 14) גיטין סב, א. 20) ב"ר פ"ה, ח.
 15) פינחס כו, יז. 21) כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר, שמצינו הלשון "לכאורה" גם כאשר כך היא המסקנא, כמובא באחרונים (שד"ח כללי הפוסקים סט"ז אות ח. וש"נ).
 16) משלי כט, ד. 17) ראה ב"מ נט, ב.
 17) ראה ב"מ נט, א. 18) שם פו, א.
 19) לאדמו"ר האמצעי מט, סע"ב ואילך. 20) סכ"ט (קנ, ב).
 21) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1178. ח"ז ע' 170. 22) פרשתנו לח, ב.
 חל"ו ע' 182 ואילך. לקוטי לוי"צ אגרות-

ע' אנט]]]. 50) ע"פ קהלת ב, יג.
 51) אגה"ת ספ"ט. 52) ע"פ איוב יא, ו. וראה שמו"ר פמ"ו, א.
 53) וישלח לג, יד. 54) דב"ר פ"א, כ.
 55) ישע"י ט, ה. 56) כמ"ש ביצי"מ — בא י, ט.
 57) ראה גם סד"ה וישב יעקב תרע"ה (המשך תער"ב ח"ב ס"ע תשפג ואילך [ח"ג

בידו מאזני מרמה. ואופן המסחר הוא שמפזר כספו וזהבו וכו', אבל כל עיקר כוונתו היא בשביל להרויח, ועד לריוח שלא בערך, כמ"ש²⁴ יש מפזר ונוסף עוד. וענינו בעבודת ה' הוא כללות ענין ירידת הנשמה למטה, שהיא ירידה גדולה, שהרי קודם ירידתה למטה היתה קשורה ומיוחדת במקורה ושרשה כו', והי' לה בחי' אהבה ויראה, שהוא בחי' כסף וזהב, בגילוי רב כו', וכשירדה למטה להתלבש בגוף גשמי אינה יכולה להיות באהבה ויראה בהתגלות כבתחילה כו', ועד שלפני ירידתה הי' אצלה אלקות בפשיטות ועולמות בהתחדשות²⁵, ובירידתה הרי עולמות בפשיטות ואלקות בהתחדשות כו'. וירידה זו היא בדוגמת פיזור הכסף והזהב כו', אלא שהכוונה בזה היא להיות מפזר ונוסף עוד, היינו, שהירידה היא לצורך עלי'. ועז"נ²⁶ טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף, כלומר, שיש לי יתרון ומעלה בתורת פיך בעוה"ז יותר מבחי' זהב וכסף (אהבה ויראה) שהיתה הנשמה למודה (אלפי לשון לימוד) בהם בתחילה. וזהו גם מ"ש²⁷ שחורה אני ונאווה בנות ירושלים, בנות ירושלים הם הנשמות למעלה (לפני ירידתן למטה), שעומדות בשלימות היראה (ירושלים²⁸), והנשמה שירדה למטה ששם היא בבחי' שחרות והסתר כו', אומרת לבנות ירושלים, שחורה אני, ומ"מ ונאווה, כי דוקא ע"י הירידה ה"ה באה לענין הנוי והיופי כו'.

ועד"ז הוא בתורה, שלא בשמים היא, ודוקא ע"י ירידתה למטה להתלבש בדברים גשמיים ועניני עוה"ז כו' (כמובא בתניא בתחלתו²⁹), עד שנתלבשה בטענות של היפך האמת כדי לברר ההלכה בין טענות של אמת לטענות של היפך האמת, הנה דוקא עי"ז באה אל העלי'. וכמו באדם הלומד, שדוקא ע"י לימוד התורה למטה מתאחד האדם הלומד עם אורייתא וקוב"ה ביחוד נפלא שאין יחוד כמוהו וכערכו נמצא כלל³⁰, וכמבואר בארוכה בהמשך תער"ב³¹ שיחוד זה הוא לא רק ע"י לימוד פנימיות התורה, אלא גם ע"י לימוד נגלה דתורה, ואפילו ע"י קריאת אותיות התורה, אפילו כאשר לא ידע מאי קאמר. ולכן אמרו

(24) משלי יא, כד. ואילך.
 (25) ד"ה ויהי הענן תרע"ה (המשך תער"ב
 ח"ב ס"ע תקלד [ח"ד ע' רסח] ואילך).
 (26) סה"מ תרצ"ו ס"ע 76 ואילך.
 (27) תהלים קיט, עב.
 (28) שה"ש א, ה. וראה לקו"ת שה"ש ו, ג.
 (29) תנוד"ה הר — תענית טז, א.
 (30) שם פ"ה.
 (31) ראה פקפ"ג (ח"א ע' שעד [ח"ב ע' תקיד]).

רז"ל³² אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, שדוקא ע"י תלמודו שלמד בעוה"ז ה"ה בא אל אמיתית גילוי התורה בג"ע כו'.

ד) אמנם עדיין צריך להבין, למה צריך להיות ענין המסחר באופן של מרמה, כמ"ש כנען בידו מאזני מרמה, הרי כתיב³³ עשה האלקים את האדם ישר, ולמה צריך להיות ענין המרמה. והגם שפרש"י³⁴ במרמה בחכמה, מ"מ עדיין אינו מובן למה צריך לענין המרמה שע"י החכמה. אך הענין הוא, שנוסף על כללות ירידת הנשמה למטה ישנה גם הירידה שע"י ענין החטא, החל מחטא עה"ד שע"י הנחש דכתיב בי³⁵ והנחש הי' ערום גו' (ועד שאמרו עליו ששמש גדול אבד מן העולם³⁶), ובא במרמה וכו', ולכן התיקון והבירור הוא ג"כ ע"י המרמה דוקא, וכמארז"ל³⁷ שצ"ל ערום ביראה. ועז"נ³⁴ בא אחיך במרמה (בחכמה) ויקח ברכתך, שע"י המרמה לקח יעקב האורות דעשו כו'³⁸. ובלשון החסידות³⁹, שהמברר צריך להתלבש בלבושי המתברר, וכפי שמצינו אצל הקב"ה, כמ"ש⁴⁰ מי זה בא מאדום גו' מדוע אדום ללבושך, ועד"ז בעבודת בני, שהרי צדיקים (ועמך כולם צדיקים⁴¹) דומים לבוראם⁴². וכללות הענין בזה, שכל ענין הירידות, החל משבירת הכלים, מיעוט הירח וחטא עה"ד⁴³, ועד לירידת הגלות כו', הרי זה באופן דנורא עלילה על בני אדם⁴⁴, כדי שע"ז יבואו לעילוי גדול יותר, למעלה גם מכמו שהי' בהתחלת הבריאה, קודם החטא [אף שגם אז פעלה עבודת אדה"ר עילוי בעולם כפי שעל מילואו נברא⁴⁵, כמ"ש⁴⁶ אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, תולדות מלא⁴⁷, ועד שע"י עבודתו ניתוסף גם בגן עדן, כמ"ש⁴⁸ ויניחחו בגן עדן לעבדה ולשמרה, בבחי' גן עדן, ובבחי' עדן, וגם למעלה מבחי' עדן (כמבואר בהמשך תרס"ו⁴⁹ פרטי הדרגות בזה)], כי דוקא ע"י

(32) פסחים נ, א. וראה לקו"ת ואתחנן ו, ג. שה"ש כב, ד.
 (33) קהלת ז, כט.
 (34) ראה סה"מ תרצ"א ע' שיט ואילך.
 (35) בראשית ג, א.
 (36) סנהדרין נט, ב.
 (37) ברכות יז, א.
 (38) ראה סה"מ תש"ג ס"ע 185 ואילך.
 (39) ראה ביאורי הזוהר לאדמו"ר האמצעי סו, ב. קסג, סע"ג. ובכ"מ.
 (40) ישע"י סג, א"ב. וראה אוה"ת אמור ע' קנב ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' רפ.
 (41) שם ס, כא.
 (42) ב"ר פס"ז, ח. במדבר פ"י, ה.
 (43) ראה סה"מ תרצ"א ע' שיט ואילך.
 (44) תהלים סו, ה. וראה תנחומא פרשתנו ד. וראה תורת חיים תולדות יב, ד ואילך.
 (45) ראה ב"ר פי"ד, ז. פי"ג, ג.
 (46) בראשית ב, ד.
 (47) ראה ב"ר פי"ב, ו. שמו"ר פ"ל, ג.
 (48) בראשית ב, טו.
 (49) ע' יד ואילך.